

Utvecklingsmedel - för god och jämlik hälsa

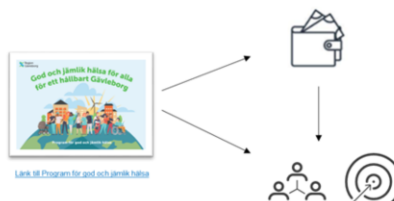
Återrapportering, april 2023

Stimulera utveckling för god och jämlik hälsa

Utvecklingsmedlen **syftade till att stimulera utvecklingsarbeten** för att främja:

- förbättrade livsvillkor,
- mer likvärdiga möjligheter,
- mer jämlik hälso- och sjukvård och tandvård,
- samt god och jämlik hälsa för alla i Gävleborg.

År 2023 utlyste Hållbarhetsnämnden utvecklingsmedel för att stimulera regionfinansierade verksamheter till utvecklingsarbeten för att främja förbättrade livsvillkor, mer likvärdiga möjligheter, mer jämlik hälso- och sjukvård och tandvård, samt god och jämlik hälsa för alla i Gävleborg. Allt i enlighet med vision och prioriteringar i Program för god och jämlik hälsa.

Alla regionfinansierade verksamheter hade möjlighet att ansöka om utvecklingsmedel utvecklingsarbeten som skulle genomföras under 2023 och åiterrapporteras 2024. Detta är den samlade åiterrapporteringen för de åtta utvecklingsarbeten som beviljades medel år 2023.

Hälsoskola för nyanlända, Asyl- och migranthälsan

- Hälsoskola i Söderhamn och Gävle
- Sex grupper, 76 deltagare
- Tre tillfällen per grupp
 - Hur vården fungerar
 - Hälsöfrämjande levnadsvanor
 - Psykiskt välmående/psykisk hälsa
- Samarbete med kommun och Arbetsförmedlingen

*"Vi är jättetacksam
för all information
vi fått idag, vi vill
ha mer kurser och
utbildningar"*

-Kursdeltagare

Vad har gjorts?

Asyl- och migranthälsan har genomfört Hälsoskolor i Söderhamn och Gävle. Sex grupper med totalt 76 deltagare har träffats vid tre tillfällen vardera. Det första tillfället har fokuserat på hur hälso- och sjukvården fungerar: information har till exempel getts om hur en kommer i kontakt med hälso- och sjukvården och var en ska vända sig när. Andra och tredje tillfället har fokuserat på hälsofrämjande levnadsvanor och psykiskt välmående/psykisk hälsa.

Asyl- och migranthälsan har samarbetat med, och nyttjat lokalerna hos, SFI-utbildningen i Söderhamns kommun samt Arbetsförmedlingen och flyktingsamordnare i Gävle kommun.

Vilka resultat har nåtts?

Utvecklingsarbetet har lett till ökade kunskaper om hälso- och sjukvården och förhoppningen är att det i sin tur ska leda till att individerna ges rätt vård på rätt vårdnivå och att belastningen för vården minskar: genom att patienterna har mer kunskap om när och var de ska söka vård går även vårdkedjan fortare och en vårdkontakt kan etableras mer effektivt.

Hur fortsätter arbetet?

Utvecklingsarbetet fortsätter in i 2024 och utökas till fler platser i Gävleborg: Bollnäs och Hofors. Asyl- och migranthälsan ska dessutom besöka barnhälsovården i Söderhamn då de önskar starta ett liknande utvecklingsarbete.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Utvecklingsarbetet riktar sig till prioriterad målgrupp för att uppnå god och jämlik hälsa i Gävleborg och bidrar därmed till visionen om god och jämlik hälsa för alla.

Hälsoskolan har också en stark koppling till programmets prioritering "gör befintliga uppdrag bättre och för alla": alla grupper ges inte likvärdiga möjligheter till vård idag. Genom Hälsoskolan och genom ökade kunskaper om hälso- och sjukvården skapas mer likvärdiga möjligheter för målgruppen att söka och ta del av hälso- och sjukvårdens resurser, och på ett för verksamheterna också resurseffektivt vis.

Nollvision utanförskap, Akut och ambulans

- Värdegrundsarbete för hela verksamhetsområdet
- Arbetet har startat med ledningsgrupp och stab
- Samtal och guidning från coach
- Innehåll till vision, värdeord och spelplan
- Verktyg som stöd till chefer i det vardagliga arbetet
- E-utbildning i likabehandling till medarbetare

Bakgrund

Verksamhetsområdet akut och ambulans har genom avvikelsearbete och internutredningar om brister i bemötande och kommunikation identifierat ett behov av att arbeta med minskat utanförskap genom värdegrundsarbete och gemensamt sätt att se på verksamhetens uppdrag.

Vad har gjorts?

Under 2023 har ledningsgrupp, stab och medarbetare arbetat tillsammans med coach för att ta fram innehåll till vision, värdeord och spelplan. Detta arbete har fokuserat på att ge en gemensam syn kring vad verksamhetsområdet står för, vad uppdraget är och vilka verksamheterna finns till för.

Arbetet har riktat sig till hela verksamhetsområdet men med start i ledningsgrupp och stab för att ha en samsyn kring detta i alla forum vi verkar i och för att få bästa effekt. Chef och stab har fått samtal med och guidning av coach och gemensamt har de tagit fram verktyg till chefer som stöd i det dagliga arbetet att belysa grunden i vår verksamhet till sina medarbetargrupper.

Vilka resultat har nåtts?

Innehåll till vision, värdeord och spelplan finns på plats.

Verktyg som stöd till chef i det dagliga arbetet finns på plats.

Arbetet har lett fram till att samtliga medarbetare ska gå e-utbildning i likabehandling.

Ledningsgrupp och stab har genom arbetet insett vikten av att ha en gemensam värdegrund och spelplan är att utgå ifrån och att värdegrundsarbetet ständigt behöver fortsätta.

Fortsätter arbetet?

Arbetet fortsätter och finns med i verksamhetens målarbete för 2024.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Värdegrundsarbete är en viktig väg att gå för att uppnå vision och mål i [Program för god och jämlik hälsa](#): att skapa likvärdiga möjligheter, utifrån behov och förutsättningar, för alla grupper av patienter handlar i grund och botten om värderingar. Om akut och ambulans ger likvärdiga möjligheter, utifrån behov och förutsättningar, för alla grupper av patienter som de möter så bidrar de utifrån sitt verksamhetsuppdrag till god och jämlik hälsa i Gävleborg och till mer likvärdiga möjligheter i Gävleborg?

Utvecklingsarbetet är ett exempel på hur verksamhetsområden kan ta sig an flera av programmets prioriteringar: det berör så väl *Ta hänsyn till mänskliga rättigheter, icke-diskriminering och jämlika möjligheter i verksamheterna och uppdrag som Gör befintliga uppdrag bättre och för alla* och *Mer inkluderande förhållningssätt i ordinarie uppdrag i alla verksamheter*.

Utvärdering av hörapparatutprovning och träning i grupp, Hörselvården

- Audionom och tekniker har genomfört en gruppträff per månad
- 8-10 patienter deltagare per gång
- 90 % av patienterna har varit nöjda med gruppträffarna och kunnat avsluta utprovningssprocessen
- Ca 100 tider hos audionom har frigjorts
- Arbetssättet implementeras, sprids till fler mottagningar och breddas till fler patientgrupper.

Vad har gjorts?

Hörselvården har utvecklat sitt arbete i utprovningssprocessen av hörselhjälpmedel.

För att få ett bättre flöde, men med bibehållen kvalitet, för att kunna ge patienterna hörselhjälpmedel i rimlig tid och för att skapa fler tider hos audionom har Hörselvården genomfört gruppbesök när hörselhjälpmedel ska testas och utvärderas. Audionom och tekniker har genomfört en gruppträff per månad med 8-10 patienter deltagande per gång.

Vilka resultat har nåtts?

90 % av patienterna har varit nöjda med gruppträffarna och utprovningssprocessen har kunnat avslutats för dem i samband med gruppträffen. Ca 100 tider hos audionom har frigjorts.

Hur fortsätter arbetet?

Arbetssättet är beslutat att implementeras i verksamheten. Det har även spridits till mottagningen i Sandviken och målgruppen kommer att breddas till patienter som haft hörselhjälpmedel tidigare som behöver extra träning.

Hörselvården har dessutom påbörjat diskussion med Hörselskadades riksförbund HRF om att tillsammans starta upp träningsgrupper.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Utvecklingsarbetet riktar sig till en grupp av invånare som behöver hjälpmedel i sin vardag för att ha likvärdiga möjligheter som andra. Att kunna ge patienterna hörselhjälpmedel inom rimlig tid bidrar till mer likvärdiga möjligheter samt färre hinder och isolation för denna patientgrupp, i enlighet med programmets vision.

Utvecklingsarbetet bidrar dessutom till prioriteringen *"Gör befintliga uppdrag bättre och för alla"*. Prioriteringen beskriver att alla människor i Gävleborg ska få den vård de behöver och att arbete för jämlikhet och inkludering samt förebyggande och främjande arbete behöver förstärkas. Alla grupper ges inte likvärdiga möjligheter till vård idag, fler behöver inkluderas. Hörselvårdens utvecklingsarbete gör att patienter snabbare får utvärdera sina hjälpmedel och att timmar till audionom frigörs, det är ett exempel på hur en verksamhet kan göra sitt befintliga uppdrag bättre.

Vidareutveckling av Må-bättre-gruppen, Edsbyn Din hälsocentral

- Breddning till nya målgrupper:
 - Utrikesfödda kvinnor
 - Ungas vuxna
- Anpassade material
- Digitala lösningar, föreläsning
- Lärdomar personalgruppen
- Fysisk och psykisk hälsa samt "integrationseffekter" deltagare

Bakgrund

Edsbyn din hälsocentral arbetar sedan en tid tillbaka i tvärprofessionella team av fysioterapeut, kurator, koordinator, distriktsköterska/rökavvänjare med Må bättre-grupper för patienter som söker för psykisk ohälsa. Utvecklingsarbetet bestod av att vidareutveckla konceptet med nya målgrupper: utrikesfödda kvinnor respektive unga vuxna.

Vad har gjorts?

En mångkulturell Må bättre-grupp har genomförts med fyra deltagare. Kursens innehåll, språk och verktyg, så som skattningsskalor, har anpassats utifrån den nya målgruppen. Bildstöd har tagits fram och använts. Vid några tillfällen har tolk använts. Samverkan har skett mellan hälsocentral, Ovanåkers kommuns integrationsenhet, socialpsykiatri samt olika föreningar och företag.

För breddning till målgruppen unga vuxna har olika digitala lösningar setts över och information om Må-bättre-gruppen har getts vid föreningsamverkan och till skolor.

Vilka resultat har nåtts?

Verksamheten har testat och sett att konceptet är enkelt och tydligt och fungerar för flera målgrupper. Material har anpassats för att kunna genomföra mångkulturella Må bättre-grupper. Personal har dragit lärdomar om språkliga utmaningar och hur de kan anpassa sitt språk utifrån målgrupp samt använda bildstöd. Digital föreläsning har tagits fram för att kunna nå målgruppen unga vuxna.

Deltagarna (i samtliga grupper under året) har förbättrad fysiskt och psykiskt välmående, minskade symtom på ångest och depression, ökat kostindex och ökad fysisk aktivitet. Därutöver har språkträning kommit in naturligt vid träningsstillfällena och medarbetarna beskriver en "integrationseffekt" i den mångkulturella gruppen.

Hur fortsätter arbetet?

Att driva Må bättre-grupper är ett implementerat arbetssätt på hälsocentralen. Utifrån utvecklingsarbetet kommer verksamheten nu också att inkludera målgrupperna utrikesfödda och unga vuxna.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Utvecklingsarbetet går i linje med flera av prioriteringarna i [Program för god och jämlik hälsa](#), och då framförallt *Ta hänsyn till mänskliga rättigheter, icke-diskriminering och jämlika möjligheter i verksamheterna och uppdrag* samt *Gör befintliga uppdrag bättre och för alla*. Edsbyn din hälsocentral har utgått från ett befintligt arbete och gjort det bättre, och för alla, genom att bredda det till att inkludera fler målgrupper. De har i detta utvecklingsarbete fått anpassa sina verktyg och sina arbetssätt och dragit lärdomar om dessa för att i högre utsträckning kunna ta hänsyn till icke-diskriminering och jämlika möjligheter. Detta bidrar till god och jämlik hälsa i Gävleborg.

Forskning ur ett jämlikhetsperspektiv, Centrum för forskning och utveckling

Kartläggning av:

- Vilka som söker och beviljas forskningsmedel utifrån kön, ålder, yrke samt verksamhetsområde
- Bedömningsprocessen av ansökningar sett till jämlikhet
- Sammansättning av bedömningsgrupper

Vad har gjorts?

Centrum för forskning och utveckling har i samverkan med Samhällsmedicin tagit fram en rapport som kartlägger forskningsverksamheten ur ett jämlikhetsperspektiv. Rapporten beskriver bland annat:

- Vilka som söker och beviljas forskningsmedel utifrån kön, ålder, yrke samt verksamhetsområde
- Bedömningsprocessen av ansökningar sett till jämlikhet
- Sammansättning av bedömningsgrupper inkl. riktlinjer för sammansättning
- Hur granskare arbetar med frågor kopplat till jämlikhet i bedömningsprocessen. Vilka riktlinjer finns det?

Vilka resultat har nåtts?

En rapport har tagits fram och förhoppningen är att det ska vara starten för implementering av nya tanke- och arbetsätt.

De lärdomar som framkommit är bland annat att det i majoritet är en väldigt homogen grupp som bedriver forskning i Region Gävleborg och att Centrum för forskning och utveckling ser att de bör försöka nå ut till fler. Verksamhetens målgrupp är samtliga regionanställda men verksamheten ser genom detta utvecklingsarbete att de i dagsläget endast når ut till en bråkdel, och homogen del, av dessa.

Hur fortsätter arbetet?

Kartläggningen (tillika rapporten) ska ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete. I rapporten rekommenderas ett antal åtgärder för verksamheten för att integrera jämlikhet på ett mer systematiskt sätt i det fortsatta arbetet

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Att analysera sin verksamhets uppdrag, utbud, resultat och effekt ur ett jämlikhetsperspektiv är en rekommendation utifrån såväl [Jämlikhetsutredningens rapport Jämlikt Gävleborg](#) som [Program för god och jämlik hälsa](#). Kartlägningsarbetet som Centrum för forskning och utveckling har genomfört är ett exempel på hur en kan se på sin verksamhet kopplat till programmets prioritering: *Fler och bättre analyser i alla verksamheter för att uppnå jämlik inkludering, jämlika möjligheter och jämlika effekter.* Förhoppningsvis kan den nu framtagna rapporten leda till att CFUG fortsätter sitt utvecklingsarbete genom att analysera och åtgärdar utestängande strukturer i sin verksamhets uppdrag, utbud, resultat och effekt.

Barns rätt till delaktighet och information, Öron-näsa-hals-klinikerna

- Påbörjat arbete för att skapa kallelser och broschyr om sin verksamhet riktad till barn
- Sett på sin verksamhet ut barnets perspektiv:

"Vad behöver och vill barnet se inför sitt besök för att besöket ska bli så bra som möjligt?"

Vad har gjorts?

ÖNH Hudiksvall har påbörjat ett arbete för att skapa kallelser och informationsmaterial om sin verksamhet riktad till barn. De tittade på sin verksamhet utifrån barnets perspektiv och ställde sig frågan: "Vad behöver och vill barnet se inför sitt besök vid ÖNH Hudiksvall för att besöket ska bli så bra som möjligt?". Vi vet redan att vi har en ganska komplex verksamhet med många, kanske skrämmande, instrument och många olika typer av undersökningar. Verksamheten landade i att en kallelse behöver innehålla foton, piktogram samt QR-kod med länk till 1177 för mer information. Foton har tagits, piktogram har valts ut, texter är skrivna men på grund av sjukdom har materialet inte ännu färdigställts.

Hur fortsätter arbetet?

Materialet ska färdigställas och börja användas. Materialet ska också tas fram på fler språk för att inkludera ännu fler barn, samt utvecklas även för att kunna användas för de vuxna som behöver.

Förhoppningen är att materialet ska spegla att verksamheten vill att besöket ska bli så bra som möjligt och att de är flexibla gällande olika typer av förberedelser som barnet kan tänkas behöva. Till exempel erbjuds vårdnadshavare till barn med särskilda behov att kontakta verksamheten för eventuella särskilda förberedelser. ÖNH erbjuder till exempel trygghetsvandring vid behov.

Vilka effekter förväntas?

När barnkallelserna har börjat användas är förhoppningen att barnen ska känna sig trygga och vara väl förberedda när de kommer på sitt besök. Förhoppningen är också att barn och föräldrar känner sig väl omhändertagna och få en bra upplevelse hos ÖNH.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Barn är en prioriterad målgrupp för att uppnå god och jämlik hälsa i Gävleborg, idag och i framtiden. Utvecklingsarbetet handlar om att förändra/förbättra nuvarande arbetssätt för att skapa ökad inkludering: ett exempel på hur en kan genomföra prioriteringarna "Gör befintliga uppdrag bättre och för alla" och "Mer inkluderande förhållningssätt i ordinarie uppdrag i alla verksamheter". Den senare av prioriteringarna beskriver att utestängande strukturer behöver identifieras och åtgärdas genom att skapa nya lösningar och anpassningar för att inkludera så många som möjligt. Det är precis vad ÖNH vill uppnå med sitt utvecklingsarbete. Ett inkluderande förhållningssätt innebär att arbeta mer likvärdigt och ibland göra olika utifrån människors olika behov: till exempel genom att anpassa sina kallelser och informationsmaterial utifrån barnens frågor och behov.

Vidareutveckling av Må-bättre-grupp, Storvik Din hälsocentral

- Vidareutveckling av befintligt preventivt arbete
- Stresshanteringstekniker genom mindfulness
- Mindfulness som strukturerad behandlingsform både individuellt och i grupp

Vad har gjorts?

Storvik Din hälsocentral driver sedan våren 2022 Må bättre-grupper med syftet att minska psykisk och fysisk ohälsa genom förändring av levnadsvanor. Under 2023 har hälsocentralen vidareutvecklat detta arbete genom att inkludera stresshanteringstekniker genom mindfulness. Tre personer i personalen på hälsocentralen har genomfört utbildning till mindfulness-instruktör. Patienter med utmattning och symptom på stress har därefter kunnat erbjudas mindfulness som en strukturerad behandlingsform, både i gruppverksamheten Må bättre-grupper men även i ordinarie besök till psykosociala teamet och hälsovetare.

I varje omgång av Må bättre-grupperna har session med mindfulness ingått. Tre grupper har genomförts under hösten 2023, en startar under våren 2024 och det finns väntelista med deltagare för Må bättre-grupp som startar hösten 2024.

Hälsocentralen har också genomfört mindfulness-grupp med öppet deltagande för max 9 personer per gruppomgång. Det har varit eftertraktat och det finns en väntelista att få delta under hösten 2024.

Vilka resultat har nåtts?

Utvecklingsarbetet har nått sina mål: mindfulness-instruktörer är utbildade och patienter erbjuds nu behandling med mindfulness både enskilt och i grupp och hälsocentralen bedömer att de genom utvecklingsarbetet funnit ett bra komplement till sitt ordinarie preventiva hälsoarbete*

Deltagarna i Må bättre-grupperna har i den efterföljande enkäten varit positiva och anser att de fått gott resultat. I de öppna mindfulness-grupperna har ingen enkät getts ut, men samtal har hållits med deltagarna och hälsocentralens bedömning är att deltagarna har varit nöjda.

Hur fortsätter arbetet?

Hälsocentralen ser ett stort ökat behov av preventivt hälsoarbete och erbjudandet om mindfulness som en strukturerad behandlingsform fortsätter i såväl Må bättre-grupp, enskild behandling och öppna grupper. Under hösten kommer även personalen vid Storvik din hälsocentral att erbjudas mindfulness i grupp.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Personer med psykisk ohälsa är en prioriterad målgrupp för att uppnå god och jämlik hälsa i Gävleborg. Utvecklingsarbetet handlar om att vidareutveckla nuvarande arbetssätt för att skapa bättre förutsättningar, och mer likvärdiga möjligheter, för denna målgrupp, i linje med visionen för [Program för god och jämlik hälsa](#).

*Må bättre-grupper, Hälsoamtal och Sömnskola.

Spirometri för hälsingepatienter, Lungmottagningen

- Arbetet har inte påbörjats.
- Återrapportering görs senast februari 2025.

Varför har arbetet inte genomförts?

På grund av svårigheter att beställa spirometriutrustning samt personalbrist och svårigheter att rekrytera personal har det planerade utvecklingsarbetet i samverkan mellan Lungmottagningen på Gävle sjukhus och medicinmottagningen på Hudiksvalls sjukhus inte genomförts under 2023.

Medicinmottagningen har rekryterat inför 2024 och ställer nu i ordning en lokal fungerande för att genomföra spirometriundersökningar på patienter boende i Hälsingland. Planen är att arbetet ska vara igång före sommaren 2024.

Vilken koppling finns till Program för god och jämlik hälsa?

Det planerade utvecklingsarbetet kopplar inte endast till visionen för [Program för god och jämlik hälsa](#) utan bidrar till så väl ekonomisk-, miljömässig som socialt hållbar utveckling genom minskade antal resor och mer jämlika möjligheter för hälsingepatienter. Utvecklingsarbetet innebär också samverkan mellan mottagningar, vilket uppmuntras. Avdelning folkhälsa och hållbarhet har därför bedömt att utvecklingsarbetet är så viktigt att genomföra att verksamheterna får lov att skjuta på genomförandet samt återkomma med sin återrapportering senast februari 2025.

regiongavleborg.se